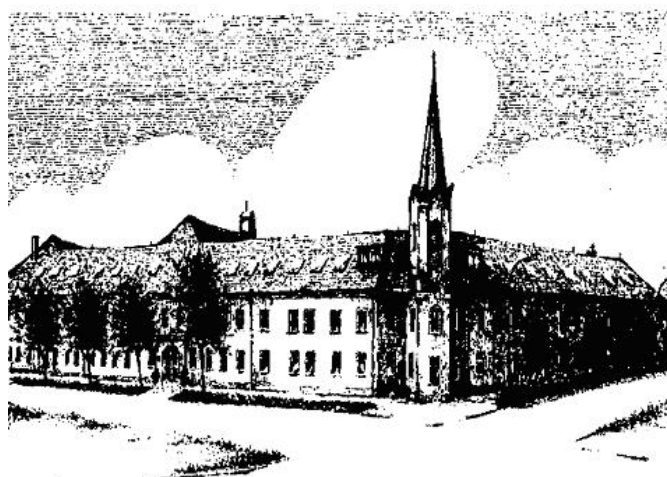

A segítő szakmák együttműködésének színterei

Szabó Edith
Egyesített Szociális Intézmény
9400 Sopron, Balfi u. 80.

Tartalomjegyzék

<i>A soproni Egyesített Szociális Intézmény, mint a segítő szakmák együttműködésének terephelye .....</i>	1
Az Egyesített Szociális Intézmény bemutatása	1
<i>A segítő szakmák együttműködésének konkrét, gyakorlati bemutatása a terepintézményben .....</i>	2
A Szociális gondozó és ápoló képzés célja	2
A gyakorlati képzés szerkezete.....	3
A terepgyakorlati intézmény és a képzőintézmény kapcsolata	4
A képzőintézmény feladata.....	4
A terepintézmény feladata	4
A gyakornok feladata.....	4
A gyakornokok fogadása intézményünkben.....	5
Az elmélet gyakorlati megvalósulása	5
A szakmaközi munka résztvevői: oktatók és hallgatók	6
A gyakorlatok tapasztalatai.....	8
<i>Az együttműködés összefoglalása .....</i>	12

Heimler Károly: Sopron Topográfiaja c. művének egyik gondolata:

„ Minden nemzedéknek kötelessége, hogy azokat a javakat és értékeket, melyet az elődök hosszú sora szerzett és hagyott rá, híven megőrizze és gyarapítva adja tovább az utódoknak.”

A soproni Egyesített Szociális Intézmény, mint a segítő szakmák együttműködésének terephelye

Az Egyesített Szociális Intézmény bemutatása

- Az Intézmény fenntartója Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzata,
- Ellátási területe: Sopron Megyei Jogú Város közigazgatási területe, megbízás alapján Sopron – Fertőd Kistérség Többcélú Társulása közigazgatási területe, valamint Győr-Moson- Sopron megye területe.
- Telephelye: Ikva Nyugdíjas Otthon, 9400 Sopron, József Attila u.3.
- Engedélyezett férőhelyek száma a 2007. december 01-én módosított alapító okirat szerint:
  - Sopron, Balfi u. 80. Idősek Otthona: 164 férőhely
  - Sopron, Balfi u. 80 Gondozóház: Emelt szintű ellátás: 34 férőhely
  - Sopron, József A. u. 3. Ikva Otthon: Emelt szintű ellátás 37 férőhely

Az Intézményünkben ellátást biztosítunk azoknak a nyugdíjkorhatárt, kivételes esetben a 18. életévet betöltött, önmagukról gondoskodni nem képes személyeknek, akiknek állapota rendszeres gyógyintézeti kezelést nem igényel. A központi intézményünkben és a telephelyünkön, 5 részleg 164 fő számára tudunk átlagos ápolást, gondozást nyújtani, 71 fő számára pedig emelt szintű ellátást biztosítani. Az ellátás során tiszteletben tartjuk a gondozottak alkotmányos jogait, próbálunk családi elhelyezést nyújtani, megteremteni a nyugalmas, békés öregedés feltételeit, gondoskodunk a hasznos és élmény-dús szabadidő eltöltéséről, az életminőség javításáról és méltóságteljes elmúlás feltételeiről.

Intézményünk több mint tíz éve óta fogad hallgatókat a szociális képzés keretén belül. Terepintézménye vagyunk alap, közép és felsőfokú végzettséget adó képzőhelyeknek. A

képző intézmények közül megemlítendő a NYME Benedek Elek Főiskolai Kart, SZTÁV, Mater Oktató Központot, TIT soproni Szervezete, valamint a Humán Képző Személyiségfejlesztő és Egészségmegőrző Alapítvány, amellyel szoros kapcsolatot alakítottunk ki. Legújabb kapcsolat a Perfekt Oktató és Kiadó Holding Zrt- vel alakult ki.

A szociális intézmények feladatellátása az 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról, az 1/2000. (I.7.) SZCSM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működési feltételeiről, valamint ezek végrehajtási rendeleteiben meghatározottak szerint történik, melyeknek többek között elengedhetetlen feltétele a megfelelő létszámú szakirányú szakképzettséggel rendelkező dolgozó alkalmazása.

A segítő szakmák együttműködésének konkrét, gyakorlati bemutatása a terepintézményben

Az intézetünk, mint terepintézmény főleg a szociális gondozó és ápoló képzés terepgyakorlatának színhelye. Dolgozóink közül többen elméleti és gyakorlati oktatást is vállalnak a képzésekben. Nagyon fontos a terepintézményben a személyi és tárgyi feltételek biztosítása a minél jobb szakmai gyakorlat biztosítása érdekében. 15 szakdolgozó tereptanári végzettséget is szerzett, mely segíti a hallgatók gyakorlatának megfelelő szervezését. Az intézményekben jellemzően egy tereptanár foglalkozik a hallgatóval, de a felelősséget megosztják és speciális feladatokhoz más kollégákat is bevonnak. Így biztosítva van a képzési program által meghatározott valamennyi információ átadása. A szociális képzésekben a terepgyakorlatnak több típusa alakult ki. A szakképzésben a háromszintű gyakorlatot a központi oktatási programok szabályozzák.

A Szociális gondozó és ápoló képzés célja

Alapfokú végzettségű, szociális szakember képzés, aki a szociális valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi alap és szakellátás területén ápolási gondozási feladatokat lát el, munkacsoport tagjaként, emelt szintű szakképesítésű vagy felsőfokú végzettségű szakember irányítása mellett. Munkája során segítséget nyújt az ellátást igénybevevők fizikai, mentális, szociális szükségletek kielégítésében, figyelembe véve azok életkorát, élethelyzetét, egészségi állapotát. Segítséget nyújt az ellátást igénybevevők fizikai és szellemi képességeinek használatához, fenntartásához és fejlesztéséhez. A kliens megbízása alapján és felhatalmazása mértékéig érdekképviseleti feladatokat is lát el. Elvégzi a tevékenységekhez kapcsolódó adminisztrációs tevékenységeket is.

A gyakorlati szakasz célja, hogy a gyakornok a tereptanár segítségével és ellenőrzése mellett kapcsolódjon be a gondozási és ápolási tevékenységbe. A gyakorlat során a tapasztalatszerzés, a gyakorlási lehetőség a jártasságok és készségek kialakítása a cél.

A gyakorlati képzés szerkezete

1. Szint:

Az intézményt megismerő modul. Alapozó gyakorlat, amelynek célja, hogy a hallgatók megismerkedjenek az intézmény típusával, működése feltételeivel, és az általa nyújtott szolgáltatásokkal. Az értékelés megbeszélés és terepnapló készítés formájában zajlik.

2. Szint:

A tevékenységeket megismerő modul. Egészségügyi és szociális intézmények napi feladataiba való bekapcsolódás a követelményben előírt szinten (megfigyelés, segítség, irányítás mellett végzett tevékenység. Elvégzett feladat megbeszélése, értékelése, előzetes szempontok szerint vezetett gyakorlati napló értékelése.

3. Szint:

A szociális gondozás és ápolás feladatait elsajátító, integráló modul, amely tartalmazza az előzetes vizsgafeladat teljesítését is. Tereptanár irányítása mellett a KOP-ban meghatározott alapvető és speciális gondozási, ápolási, elsősegély-nyújtási teendők végzése.. Gondozási-, ápolási napló konkrét feladat és személy szerinti vezetése. Az elvégzett feladat megbeszélése, értékelése. Az ellátott, és a munkatársak elégedettsége. Gyakorlati napló értékelése. Szakmai fejlődés értékelése.

Mindhárom modul gyakorlati ideje és számonkérési módja változó és a képzési programhoz alkalmazkodik, mely követelményeket mind a tereptanár, mind pedig a hallgató következetesen betartanak.. A gyakornok folyamatos ellenőrzése a tereptanár feladata, de rajta kívül részt vesznek az ellenőrzésben a munkacsoport tagjai, maga a hallgató, a terepkoordinátor és a kliens is. Terepen a gyakornok tevékenységének ellenőrzése folyik. Azt kell megfigyelnünk, hogy milyen eredménnyel tudja elméleti ismereteit a gyakorlatban alkalmazni, hogyan tud kapcsolatokat alakítani, milyen a megjelenése, viselkedése, magatartása, precizitása.

A gyakornok munkájának értékelése elkerülhetetlen és nem mindig kellemes feladata a tereptanár munkájának. Az értékelés adja meg a gyakorlat súlyát, a közös munka szerves része. Az értékelés feltárja a helyzetet, segít a korrigálásban, minősít és folyamatosan tájékoztat.

A teregyakorlati intézmény és a képzőintézmény kapcsolata

Intézményünk és a képzőintézmény között a Szociális gondozó ápoló és más szociális képzésekben is rendszeres együttműködés alakult ki. A kapcsolatot a két intézmény vezetője tartja. Amikor valamilyen szociális szakképzést indítanak keretszerződést kötnek, ami az együttműködés általános feltételeit rögzíti. Intézményünk igazgatója attól függően, hogy milyen szakképzésről van szó, kijelöli a tereptanárt. Intézményünk számára az együttműködésnek több előnye van. Fejleszti a szolgáltatás minőségét az új ismeretek közvetítésével, lehetőséget biztosít továbbképzésekhez, a gyakornokot később kiválasztva segíti a munkaerő gazdálkodást, növeli az intézmény elismertségét, szakmai presztízsét.

A képzőintézmény feladata

- A képzőintézmény felel a képzés egészéért, beleértve a gyakorlatokat és a vizsgát is. Felméri a terepintézményt, tájékoztatást ad a képzésről.
- Kidolgozza a gyakorlati képzés programját.
- Kidolgozza a terepintézmény, a képzőintézmény és a gyakornokok közötti hivatalos terepoktatási szerződéseket.
- Eljuttatja a teljes gyakorlati programot írásos formában a terepintézménynek.
- Szakmai találkozót szervez.

A terepintézmény feladata

- Tájékozódik az adott képzésről.
- Írásos tájékoztatót készít az intézményről.
- Kijelöli a tereptanárt, aki a gyakornok gyakorlatának megszervezéséért és ellenőrzéséért felelős.
- Folyamatos kapcsolatot tart a képzőintézménnyel.
- Gyakornok fogadására alkalmas helyiség biztosítása.
- Személyi és tárgyi feltételek biztosítása – a tereptanárnak legyen ideje foglalkozni a hallgatóval.
- Gyakornok és a tereptanár közötti megállapodás.

A gyakornok feladata

- Részt vesz a teregyakorlatot előkészítő megbeszéléseken.
- Részt vesz a napi, heti, vagy a szerződésben rögzített munka megbeszéléseken.

- Kapcsolatot tart a terepkoordinátorral.
- Figyelemmel kíséri a tereptanár szakmai munkáját, a munka során alkalmazott, módszereket, magatartásformákat.
- Együttműködik a munkacsoport tagjaival, értelmezi a csoporton belüli szerepét.
- Elsajátítja a gondozott fizikai ellátásához szükséges tevékenységeket: ágyazás, ágyneműcsere, segédeszközök használata, hely- helyzetváltoztatás segítése, testi higiéné biztosítása, öltöztetés, étkeztetés, étrend összeállítása, ürítési szükségletek kielégítése, eszközök tisztítása, fertőtlenítése.

A gyakornokok fogadása intézményünkben

A gyakornok érkezését a képző intézmény vezetője által megbízott terepkoordinátor jelzi általában személyesen kivételes esetben telefonon vagy levélben. A terepkoordinátor közli a gyakorlat időintervallumát, a hallgatók számát, a követelményeket, az adminisztrációs feladatokat, az elérhetőséget és problémák esetére a felelős személy elérhetőségét. Intézményünk vezetője a tereptanár kijelölésénél figyelembe veszi, hogy milyen szakképzésről van szó. A kiválasztásnál meghatározó szerepe van annak, hogy gyakorlati tapasztalatait át tudja adni a gyakornoknak, ismerje a képzésformát és a gyakorlat követelményrendszerét. Ezután következik a képzőintézmény és a tereptanár közötti szerződéskötés. A szerződés tartalmazza a hallgatók nevét, a gyakorlat helyét és időtartamát, a tereptanár feladatát és díjazását, a gyakorlati vizsgával kapcsolatos teendőket és a terepkoordinátor feladatát. A tereptanár és a hallgató közötti megállapodás tartalmazza a felek adatait, az időbeosztást, az elvégzendő feladatokat és módszereket, a betartandó etikai és viselkedési szabályokat, a megbeszélések és értékelések időpontjait és formáit. Az első találkozáskor tisztázni kell, hogy hogyan szólítsák egymást, be kell mutatni az intézményt, mit hol talál. Tájékoztatni kell az öltözködési előírásokról, biztonsági szabályokról, eszközök használatától. Munka- és balesetvédelmi oktatás megtartása után be kell mutatni a vezetőknek, kollégáknak és az érintett klienseknek. A gyakornokot meg kell ismertetni a helyettesítő kollégával. Adjuk tudtára a gyakornoknak, hogy partnerként kezeljük, kíváncsiak vagyunk véleményére, támogatjuk önálló döntéseit.

Az elmélet gyakorlati megvalósulása

A Szociális gondozó és ápoló képzés során a hallgatók pszichológiai alapismereteket, kommunikáció elméletet, mentálhigiénés ismereteket, szociálpolitikai alapismereteket, államigazgatási és jogi alapismereteket, szociális munka elméletet, gondozási ismereteket,

egészségügyi alapismereteket, klinikai ismeretek tantárgyait, kisklinikumi alapismereteket, ápolástant, rehabilitációs ismereteket és elsősegélynyújtást sajátítanak el. Ha a hallgatónak elegendő szorgalma, kitartása, átlagos képessége van ezeket az el tudja sajátítani. Ahhoz, hogy a szociális gondozó és ápoló munkakör hivatásává váljon, elengedhetetlen a jól megszervezett gyakorlat megfelelő tereptanárral, akit modellként szolgál számára.

Ez a munkakör jó megfigyelőkészséget, kifejező és kommunikációs készséget, igényel. Fontos a verbális és metakommunikációs jelzések megértése, a jó kapcsolatteremtés, az alkalmazkodó képesség. Jó empátiás készséggel kell rendelkeznie a szakdolgozóknak, hogy a gondozottat el tudja fogadni, megértse, kiegyensúlyozott és türelmes legyen minden helyzetben. Elengedhetetlen a megbízhatóság, a kötelességtudat, az aktív részvétel, a pontos munkavégzés és a kreativitás. Ügyelni kell a megjelenésre, hangnemre, tapintatos viselkedésre. Meg kell tanulni a team munkában való dolgozást, tudni, hogy milyen szerepe van a csoportban, adekvát viselkedést kell tanúsítani a munkatársak felé. Ezek mind olyan tulajdonságok, amelyek tankönyvből nem sajátíthatók el, de elsajátításukhoz, interiorizációjukhoz nagy segítséget nyújthat a gyakorlatban dolgozó szakember.

A szociális ápoló és gondozó folyamatos munkarendben dolgozik a saját intézményében, ezért célszerűnek tartanám a szakmai gyakorlat kiterjesztését a délutáni, illetve éjszakai műszakra is, amely lehetővé tenné a munkarend komplexebb megfigyelését, begyakorlását.

A szakmaközi munka résztvevői: oktatók és hallgatók

A szociális gondozó és ápoló képzésben résztvevő szakemberek, oktatók felkérésére, illetve személyes megkeresésére a képzés szervezője jogosult. Ő a kapcsolattartó, aki gondoskodik az együttműködésről. Az intézetünkben dolgozó tereptanárok az intézet vezetőjének javaslatára kerülnek be az oktatói munkába. Az oktatók jól képzett és gyakorlott szakemberek, akik között megfelelő módon áramlik az információ. Az elvárásoknak eleget téve fáradoznak a hallgatók elméleti és gyakorlati képzésében. Az előző évekhez viszonyítva összetettebb feladatok elé vannak állítva:

- egyrészt az anyagi korlátok nehezítik az oktatás színvonalának, bővítésének esélyeit
- másrészt maguknak a terepoktatóknak is meg kell újulni mind a holisztikus szemlélet kialakításában, mind pedig az új követelményeknek való megfelelés szempontjából.

Nem csak az ismeretanyag átadására kell odafigyelniük, hanem egyre nagyobb hangsúlyt kap a szakmai identitás kialakítása a hallgatóban. Ha az ápoló tisztában van önmaga erkölcsi

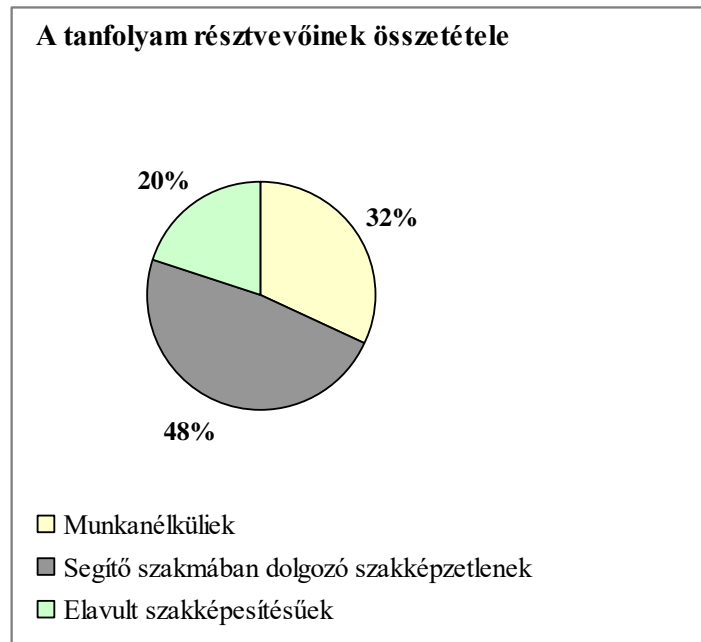

magatartásával, úgy tud mind a kollégák, mind az ellátottak felé megfelelő szakmai segítséget nyújtani. Az intézményben dolgozó tereptanárok részéről nagy odafigyelés szükséges, hogy a gyakorlók az elméleti ismereteiket munkájuk során alkalmazni tudják. Hallgatók visszajelzései alapján terepintézményünk rugalmasan alkalmazkodott a szakmaközi együttműködés kihívásaihoz és a megújult oktatási tanterv változásaihoz

A gyakorlatok zökkenőmentes lebonyolítására az intézetünkben team-munka szükséges. Nem csak a tereptanárok, hanem az osztályvezető ápolók, az ápolásban résztvevő nővérek, valamint a mentálhigiénés és foglalkoztató nővérek ismereteinek átadására, a lakók felé irányuló segítő készségének megmutatására került sor. Így valósult meg az a követelmény, mely szerint a gondozás négy alappillére (fizikai ellátás, egészségügyi ellátás, mentális gondozás, foglalkoztatás) épülő ápolási-gondozási tevékenység a gyakorlatban bemutatásra került, mely követendő példaként szolgált a gyakorlók számára.

A terepintézmény dolgozóinak nagyobb odafigyelését igényli olyan hallgatók gyakorlatának levezetése, akik a Munkaügyi Központ által kerültek kapcsolatba a képzéssel, meg kell találni a hozzájuk vezető utat, valamint azoknak a problémáknak a leküzdését, amelyek nehezítik az oktatást, mint pl.: érdektelenség, kötelességtudat hiánya, kiszolgáltatottság. Sikerélményként említendő, hogy sok esetben sikerült felkelteni ezen hallgatók figyelmét, és „meghallották” a segítséget kérő idős kéréseit, illetve kialakult bennük a segítő attitűd.

Ezen képzés keretén belül lehetőséget kaptak a tanulásra, különböző korosztályú, hátrányos helyzetű egyének is. Ez különösen lényeges az idősebb korosztály számára, mert az ő munkaerő-piacon való elhelyezkedésük sok szempontból akadályoztatott. A képzés elkezdése előtt a szervezők felvették a kapcsolatot a munkaügyi központokkal, illetve a környékbeli családsegítő intézetekkel – például Fertőd, Lövő – rajtuk keresztül sikerült elérni azokat a klienseket, akiknek nincs munkájuk, vagy nincs megfelelő iskolai végzettségük. Így számukra a szakmaközi együttműködés lehetőséget kínál fel az esélyegyenlőség kialakítására, az izolációból való kilépésre.

Saját szerkesztés, 2009

A tanfolyamon a munkanélkülieken kívül a segítő szakmában dolgozó szakképzettek csoportja a legnagyobb. Az intézmények érdeke, hogy megfelelő létszámú szakképzett dolgozó biztosítsa a kliensek ellátását. Ebből a csoportból kikerült hallgatók többsége, az intézményvezetők és a képzésszervezők visszajelzései alapján, jelenleg is szociális területen dolgozik. Ezzel a végzettséggel jó esélyük van arra, hogy a már meglévő munkahelyüket megtarthassák.

Az interprofesszionális munkáról szóló elmélet eredményességét a gyakorlatban az elmúlt két évfolyamban résztvevő hallgatókkal végzett közös munka által elért célok is bizonyítják.

<i>Évfolyam</i>	<i>2006/2007</i>	<i>2008/2009</i>
<i>Célok</i>	munkahelyek megtartása	hiányszakma megszüntetése
	szakképesítés	munkaerő-piaci versenyképesség
	esélyegyenlőség	esélyegyenlőség
	képzés/átképzés	szakmai identitás kialakítása

Az első képzésben soproni és nem soproni, pl. a nagylózi szociális intézmények és a családsegítő, a fogyatékos gyermekotthon, valamint a soproni Egyesített Szociális Intézmény

munkatársai vettek részt. Egyik fő célkitűzésként a munkahely megtartása szerepelt. Az intézmények érdeke, hogy megfelelő létszámban rendelkezzen szakképzett dolgozóval.

A második csoport szervezésénél meghatározó szempont volt, hogy az intézményekben dolgozók mellett olyanok is vállalják az oktatásban való részvételt, akik nem dolgoznak, falunk élnek, és mint lehetőség jelenik meg, hogy rendelkeznek szociális végzettséggel. A segítő szakma, mint hiányszakma mindkét tanfolyam megszervezését motiválta.

A gyakorlatok tapasztalatai

Jól bevált szakmaközi gyakorlatnak bizonyult a hallgatók oktatása és a segítő szakemberek együttműködése. A terepintézménynek, ezen belül a tereptanárnak és a teamnek jelentős szerepe van a szociális szakemberképzésben. Döntő a megfelelő szakember kiválasztása, mind emberi értékeit, mind szakmai tudását illetően. A tereptanár részéről fontos a gyakorlat előkészítése, a megfelelő gyakorlati terv készítése, a hallgatók munkájának folyamatosan értékelése.

A gyakornok részéről elengedhetetlen a megfelelő motiváció, az együttműködő készség, az empátia, a megbízhatóság és a megfelelő attitűd.

Az a tény, hogy valamennyi szociális gondozó és ápoló hallgató mindkét fent említett tanfolyamon sikeres képesítő vizsgát tett, bizonyítja, hogy intézményünk alkalmas terephely gyakornokok fogadására. Lehetőségeinkhez képest ezen tevékenységünket szeretnénk folytatni a továbbiakban is, nem utolsósorban azért, hogy lakóink ellátására megfelelő szakdolgozói létszámmal rendelkezünk. Tapasztalatainkat az Idősügyi Kongresszuson azért szeretnénk közreadni, hogy más intézmények azokat fel tudják használni, esetlegesen elkövetett hibáinkon okuljanak.

A „jó gyakorlatot” kell oktatni, ki kell küszöbölni a berögzült rossz szokásokat. Jó terepoktatás a gyakornokokkal, a képzőintézménnyel, és a terepintézménnyel történő szoros együttműködéssel lehetséges.

Az együttműködés összefoglalása

1. Kapcsolatfelvétel a képzőintézmény és a terepintézmény között.
  - A képzőintézmény bemutatkozása.
  - A terepintézmény bemutatkozása.
2. Döntés.
  - Alkalmas-e a terepintézmény a gyakorlati képzésre?
  - Fel tudja-e vállalni az oktatást a terepintézmény?
  - Megvannak-e a személyi és tárgy feltételek a terepintézményben?
3. Szerződéskötés a képzőintézmény és a terepintézmény között.
4. Felkészülés a terepgyakorlatra.
  - A képzőintézmény és a terepintézmény koordinátorainak megbeszélése.
  - Információk átadása.
  - Képzési program ismertetése.
  - Tereptanárok bemutatása.
5. A gyakornokok érkezésének jelzése.
6. Megállapodás kötése a gyakornok és tereptanár között.
  - A kölcsönös elvárások ismertetése.
  - A gyakorlat folyamatának átbeszélése.
  - A kompetencia határok megjelölése.
  - Folyamatos kapcsolattartás. Kapcsolattartás módja: személyes kontaktussal, elektronikus úton, levelezés útján, telefonon keresztül.
7. Együttműködés a gyakorlat alatt meghatározott terv szerint, ami szorosan illeszkedik az elméleti képzéshez.
8. A szakmai gyakorlat értékelése a tereptanár és a hallgató részéről.
9. Visszajelzés a képzőintézmény felé.
10. A gyakorlat lezárása, közös megbeszélés a képzőintézménnyel.

Felhasznált irodalom: Szakmai Program, Egyesített Szociális Intézmény, Sopron - 2009